

УДК 342.9

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2025-12-18**Петченко Інна Володимирівна**

здобувач Національної академії внутрішніх справ

ORCID: 0009-0001-8538-1900

Система суб'єктів публічного адміністрування у сфері забезпечення авіаційної безпеки

У статті здійснено комплексний адміністративно-правовий аналіз системи суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки України. Досліджено теоретичні та нормативно-правові підходи до визначення кола суб'єктів, уповноважених на реалізацію державної політики у сфері захисту цивільної та державної авіації від актів незаконного втручання та інших безпекових загроз. Проаналізовано наукові підходи до розуміння категорій «суб'єкт публічного адміністрування», «суб'єкт владних повноважень» та їх співвідношення у сфері забезпечення авіаційної безпеки. Сформульовано авторське визначення поняття «суб'єкт забезпечення авіаційної безпеки», під яким запропоновано розуміти уповноважений державний орган, орган місцевого самоврядування, юридичну особу публічного чи приватного права, а також їх посадових осіб, які на підставі законодавства здійснюють публічно-владні, організаційно-управлінські, координаційні, сервісні або забезпечувальні функції, спрямовані на запобігання, виявлення та нейтралізацію загроз цивільній і державній авіації. Визначено основні критерії віднесення відповідних суб'єктів до системи забезпечення авіаційної безпеки. Розкрито особливості правового статусу Державної авіаційної служби України, правоохоронних органів, суб'єктів авіаційної діяльності та служб авіаційної безпеки. Обґрунтовано авторський підхід до систематизації суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки за функціонально-інституційним критерієм. Особливу увагу приділено визначенню місця Міністерства внутрішніх справ України у досліджуваній системі. Встановлено, що чинне законодавство закріплює опосередкований характер участі МВС України у забезпеченні авіаційної безпеки через систему підпорядкованих органів, водночас не визначаючи його самостійного адміністративно-правового статусу у відповідній сфері. Доведено доцільність віднесення МВС України до суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки координаційного рівня та запропоновано внесення змін до Закону України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» щодо нормативного закріплення його координаційних та організаційно-управлінських повноважень.

Ключові слова: авіаційна безпека, суб'єкти забезпечення авіаційної безпеки, публічне адміністрування, Міністерство внутрішніх справ України, Державна авіаційна служба України, цивільна авіація, правоохоронні органи, адміністративно-правовий статус.

Petchenko I.V. System of public administration entities in the field of aviation security

The article provides a comprehensive administrative and legal analysis of the system of aviation security actors in Ukraine. Theoretical and legislative approaches to defining the range of entities authorised to implement state policy in the field of protecting civil and state aviation from acts of unlawful interference and other security threats are examined. Scientific approaches to understanding the concepts of “public administration entity” and “holder of public authority” and their correlation within the aviation security framework are analysed. An author’s definition of the concept of an “aviation security actor” is formulated as an authorised state body, local self-government body, public or private legal entity, as well as their officials, who, on the basis of legislation, perform public-authority, managerial, coordination, service or supporting functions aimed at preventing, detecting and neutralising threats to civil and state aviation. The main criteria for classifying entities as components of the aviation security system are identified. The legal status of the State Aviation Administration of Ukraine, law enforcement agencies, aviation entities and aviation security services is examined. An author’s approach to the systematisation of aviation security actors based on a functional and institutional criterion is substantiated. Particular attention is paid to determining the place of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine within the aviation security system. It is established that current legislation provides for the indirect participation of the Ministry through subordinate bodies while failing to define its independent administrative and legal status in this area. The expediency of recognising the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as a coordination-level aviation security actor is substantiated. Amendments to the Law of Ukraine “On the State Civil Aviation Security Programme” are proposed in order to establish the Ministry’s coordination and organisational-management powers in the field of aviation security.

Key words: aviation security, aviation security actors, public administration, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, State Aviation Administration of Ukraine, civil aviation, law enforcement agencies, administrative and legal status.

Постановка проблеми. Питання визначення системи суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки має принципове значення для повноцінного розкриття теми цього дослідження, оскільки саме через діяльність відповідних суб'єктів відбувається практична реалізація державної політики у сфері захисту цивільної й державної авіації від актів незаконного втручання та інших загроз. Ефективність функціонування цієї системи безпосередньо впливає на рівень захищеності авіаційної галузі, стабільність її роботи та дотримання міжнародних стандартів у сфері авіаційної безпеки.

Відтак, цілком обґрунтованим видається висновок Р. Г. Галюка, який зазначає, що систематизація права спрямована на забезпечення стабільності правопорядку в суспільстві та трансформацію нормативно-правового регулювання в ефективний інструмент як організації суспільного життя, так і здійснення державного управління. При цьому, автор обґрунтовано наголошує на необхідності постійного упорядкування правових норм, яке забезпечує узгодженість правових ідей і правил, сприяючи їх системності та внутрішній цілісності [1, с. 9].

Отже, підкресливши актуальність зазначеного напрямку дослідження, доцільно перейти до визначення системи суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки. Водночас, першочергового значення набуває встановлення критеріїв, які дозволять не лише ідентифікувати таких суб'єктів, а й здійснити їх науково обґрунтовану систематизацію.

Іншими словами, необхідно визначити, які саме критерії дозволяють віднести той чи інший державний орган до числа суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, тобто встановити сукупність ознак, за наявності яких відповідний орган набуває статусу учасника адміністративних правовідносин у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика визначення системи суб'єктів публічного адміністрування та їх адміністративно-правового статусу неодноразово ставала предметом наукових досліджень учених у галузі адміністративного права. Теоретичне підґрунтя дослідження становлять праці О. Банчука, В. М. Бевзенка, М. Вільгушинського, В. В. Галунька, А. В. Гордієнка, І. Б. Коліушка, Р. О. Куйбіди, Т. О. Мацелик, О. М. Правоторової, щодо системи суб'єктів адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки повітряного простору України. Водночас, питання визначення системи суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, їх класифікації, розмежування компетенції та встановлення місця Міністерства внутрішніх справ України у відповідній системі залишаються недостатньо дослідженими та потребують комплексного адміністративно-правового опрацювання.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення системи суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, здійснення їх класифікації за функціонально-інституційним критерієм, встановлення місця Міністерства внутрішніх справ України у структурі відповідних суб'єктів, а також обґрунтування пропозицій щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання його діяльності у сфері забезпечення авіаційної безпеки.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі обґрунтовується, що категорія «суб'єкт права» має складну багаторівневу природу та формується на стику філософського, соціологічного і юридичного знання. Зокрема, Т. Мацелик зазначає, що з гносеологічних позицій це поняття виступає як узагальнена наукова абстракція високого рівня, яка первинно розробляється у межах філософії, а вже згодом адаптується та конкретизується в інших галузях знання, зокрема соціології, політології, психології та правознавстві [2, с. 9].

Звернення до довідкової літератури дозволяє констатувати, що поняття «суб'єкт» тлумачиться в якості багатовимірної категорії, що в широкому значенні охоплює як окрему особу, так і організовані групи осіб, соціальні, етнічні чи політичні спільноти, а також суспільство в цілому, які здійснюють прибутковий їм діяльність, спрямовану на перетворення об'єктивної реальності. При цьому, термін «перетворення об'єктивної реальності» спонукає до розуміння суб'єкта в якості носія відповідних властивостей і характеристик, що забезпечують можливість виконання ним суспільно значущих функцій [3, с. 612–613].

Водночас, наведене визначення формує лише загальне уявлення про сутність «суб'єкта» як учасника суспільних відносин, однак не дозволяє встановити його спеціальні ознаки у площині публічного адміністрування сферою авіаційної безпеки. У зв'язку з цим, доцільно зосередити увагу на розкритті змісту термінологічної конструкції «суб'єкт публічного адміністрування», з'ясування якої створює підґрунтя для виокремлення характерних ознак відповідних суб'єктів.

У науковій доктрині адміністративного права сформулювалося усталене положення, відповідно до якого категорія «суб'єкт публічного адміністрування» розглядається крізь призму носія державно-владних повноважень. Зокрема, у підручнику «Адміністративне право України. Повний курс» за редакцією В. Галунька та О. Правоторової наголошується, що визначальною ознакою такого суб'єкта є наявність

у нього публічно-владних управлінських повноважень, спрямованих на реалізацію функцій держави [4, с. 17].

Аналогічний підхід простежується і в адміністративному законодавстві України. Так, відповідно до пункту 7 частини 2 статті 4 Кодексу адміністративного судочинства України, суб'єкт владних повноважень визначається як орган державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа, а також інший суб'єкт, який під час здійснення публічно-владних управлінських функцій діє на підставі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень або при наданні адміністративних послуг [5].

Отже, з одного боку, у науковій літературі сформувалася позиція, відповідно до якої законодавче закріплення поняття «суб'єкт владних повноважень» відображає змістове наповнення категорії «суб'єкт публічного адміністрування», що дає підстави розглядати їх як взаємопов'язані правові конструкції у межах адміністративно-правового аналізу.

З іншого боку, у науковій доктрині обґрунтовується альтернативний підхід до визначення співвідношення понять «суб'єкт публічного адміністрування» та «суб'єкт владних повноважень», який відрізняється від наведеного вище.

Відповідно до другого підходу, якого притримується і автор даного дослідження, зазначені правові конструкції слід розглядати як логічно обумовлені, але не тотожні. Вважаємо за доцільне обґрунтувати вказану позицію, насамперед, відмінностями у функціональному призначенні та змістовному наповненні вищевказаних понять.

У наукових дослідженнях простежується підхід, відповідно до якого зміст категорії «суб'єкт владних повноважень» розкривається через призму здійснення владних управлінських функцій. Зокрема, М. Вільгушинський, узагальнюючи наукові підходи до розуміння вказаної правової категорії, зазначає, що українські дослідники пов'язують це поняття насамперед із реалізацією владних повноважень у межах управлінських правовідносин, тобто суб'єктом владних повноважень визнається той, хто здійснює відповідні функції державного управління або місцевого самоврядування [6, с. 10].

Подібну позицію обґрунтовують І. Коліушко та Р. Куйбіда, які під владними управлінськими функціями розуміють будь-які владні повноваження у межах діяльності державних органів чи органів місцевого самоврядування, за винятком законодавчої діяльності та здійснення правосуддя [7, с. 3]. Близьким за змістом є підхід О. Банчука, який також розглядає зазначені функції як сукупність владних повноважень, не пов'язаних із законотворенням чи судочинством, та додатково деталізує їх, виокремлюючи такі основні групи як: формування державної політики, нормативно-правове регулювання, надання адміністративних послуг, а також здійснення нагляду і контролю [8, с. 52–53].

Вказані наукові підходи підтримує й професор В. М. Бевзенко, який наголошує на визначальній ролі саме владно-управлінської складової у розкритті змісту поняття «суб'єкт владних повноважень» [9, с. 90–91].

Тож, наведені вище умовиводи дають можливість зробити наступні висновки.

По-перше, категорія «суб'єкт владних повноважень», у розумінні пункту 7 частини 2 статті 4 Кодексу адміністративного судочинства України, має чітко визначене процесуальне призначення та використовується переважно для цілей судового контролю за діяльністю публічної адміністрації. Представляється, що вказана норма окреслює коло осіб, дії або бездіяльність яких можуть бути предметом оскарження в адміністративному судочинстві.

По-друге, виходячи із розуміння проаналізованого нами поняття «суб'єкт владних повноважень», варто констатувати, що категорія «суб'єкт публічного адміністрування» є ширшою за своїм змістом і використовується у доктрині адміністративного права для характеристики всього спектра учасників управлінських відносин, які забезпечують реалізацію публічного інтересу, в тому числі й суб'єктів владних повноважень. Воно охоплює не лише органи державної влади та місцевого самоврядування, але й інших суб'єктів, які можуть не мати класичного статусу носія владних повноважень, проте фактично залучені до виконання публічно-управлінських функцій (наприклад, суб'єкти делегованих повноважень, підприємства, установи, організації, що здійснюють функції у сфері публічних послуг або забезпечення публічної безпеки).

По-третє, відмінність окреслених понять проявляється і у функціональному аспекті: якщо «суб'єкт владних повноважень» акцентує увагу на наявності юридично закріпленого владного імперативу, то «суб'єкт публічного адміністрування» охоплює також організаційні, координаційні, сервісні та забезпечувальні елементи управлінської діяльності, які, як видається, не завжди мають владно-примусовий характер.

Отже, категорія «суб'єкт владних повноважень» є складовою ширшого за обсягом поняття «суб'єкт публічного адміністрування», що дозволяє розглядати їх у співвідношенні «частина – ціле» та забезпечує більш повне розуміння системи суб'єктів у сфері публічного управління, зокрема й у галузі авіаційної безпеки.

Відтак, вважаємо за доцільне сформулювати авторське визначення поняття суб'єкта забезпечення авіаційної безпеки, під яким пропонується розуміти уповноважений державний орган, орган місцевого самоврядування, юридичну особу публічного чи приватного права, а також їх посадових осіб, які на підставі законодавства здійснюють публічно-владні, організаційно-управлінські, координаційні, сервісні чи забезпечувальні функції, спрямовані на запобігання, виявлення та нейтралізацію загроз цивільній та державній авіації, захист авіаційної інфраструктури, пасажирів, персоналу і повітряних суден від актів незаконного втручання.

Іншими словами, широкий спектр функцій, які виконують суб'єкти забезпечення авіаційної безпеки, дозволяє віднести указаних учасників адміністративних правовідносин до суб'єктів публічного адміністрування.

Разом з тим, формулювання дефініції будь-якого правового явища, хоча й має визначальне значення, не вичерпує змісту його наукового пізнання. Воно становить лише вихідний етап дослідження, який створює концептуальне підґрунтя для подальшого аналізу відповідної категорії.

У зв'язку з цим, наступним логічним кроком є виокремлення його характерних ознак та здійснення науково обґрунтованої систематизації, що дозволяє розкрити внутрішню структуру досліджуваного явища, визначити його видові прояви та встановити місце у системі публічно-правових відносин.

При цьому, вирішення окресленого завдання можливе лише за умови чіткого визначення вичерпного кола суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, що передбачає не лише їх формальне перерахування, а й встановлення критеріїв віднесення відповідних органів та інституцій до цієї категорії.

Базовим законодавчим актом, який формує загальне уявлення про систему суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, є Закон України «Про національну безпеку України», норми якого закріплюють інституційну архітектуру сектору безпеки і оборони, у межах якого здійснюється реалізація державної політики у сфері забезпечення авіаційної безпеки.

Зокрема, частиною 2 статті 13 коментованого законодавчого акту визначено склад сектору безпеки і оборони України, до якого віднесено: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Анти-терористичний центр при Службі безпеки України, Служба судової охорони, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику [10].

Разом з тим, подальший аналіз наведеної норми дає підстави стверджувати, що вона не встановлює вичерпного переліку суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, а лише окреслює загальну рамку їх інституційної належності. Відтак, конкретизація складу таких суб'єктів, визначення їх компетенції та функціонального призначення здійснюється на рівні спеціального законодавства, зокрема Повітряного кодексу України та Закону України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» [11].

Зокрема, аналіз положень Закону України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» дає підстави стверджувати, що система суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки відзначається інституційною складністю, багаторівневою та функціонально диференційованою структурою, яка обумовлена специфікою об'єкта правового регулювання, що полягає у захисті цивільної авіації від актів незаконного втручання.

Водночас, доцільно звернути увагу на закріплення у коментованому законодавчому акті також і спеціалізованих суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, до яких, зокрема, віднесено служби авіаційної безпеки. Попри те, що Положення про службу авіаційної безпеки суб'єкта авіаційної діяльності [12] достатньо детально регламентує питання організації, структури, завдань і функцій відповідної служби, а також порядок її сертифікації, слід констатувати, що безпосереднє нормативне визначення правового положення служби авіаційної безпеки як суб'єкта публічного адміністрування у сфері авіаційної безпеки відсутнє як у Законі, так і у вказаному підзаконному акті, затвердженому наказом Державіаслужби № 1762 від 2020 року.

Зазначена прогалина має не лише формально-юридичний, але й концептуальний характер, оскільки ускладнює однозначне визначення місця таких служб у системі суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, а також їх правової природи. З одного боку, служби авіаційної безпеки функціонують у складі суб'єктів авіаційної діяльності (аеропортів, експлуатантів тощо), що формально відносить їх діяльність до сфери приватно-правових відносин. З іншого боку, реалізуючи заходи контролю на безпеку, допуску до зон обмеженого доступу, перевірки осіб і речей, вони фактично здійснюють владно-організаційні функції, делеговані державою, що наближає їх до категорії суб'єктів публічного адміністрування.

У цьому контексті, доцільно наголосити, що діяльність служб авіаційної безпеки має подвійний (дуалістичний) характер, поєднуючи елементи приватно-правової організації з виконанням публічно-владних повноважень у сфері безпеки. Саме це зумовлює необхідність їх чіткого нормативного позиціонування як особливого виду суб'єктів, які діють на підставі делегованих державою повноважень і забезпечують реалізацію публічного інтересу у сфері захисту цивільної авіації.

Що ж до ролі Міністерства внутрішніх справ України у системі суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, слід звернути увагу на особливості її нормативного закріплення у Повітряному кодексі України.

Так, відповідно до пункту 30 частини першої статті 1 Повітряного кодексу України, до суб'єктів, які використовують повітряні судна (курсив наш – Автор) в межах державної авіації, віднесено, зокрема, Міністерство внутрішніх справ України, Національну поліцію України, Службу безпеки України, органи охорони державного кордону та інші суб'єкти, на які покладено виконання функцій у сфері національної безпеки і оборони. Крім того, у пункті 31 частини першої статті 1 цього ж Кодексу визначено, що державні повітряні судна застосовуються, серед іншого, у діяльності Міністерства внутрішніх справ України та підпорядкованих йому органів.

Разом з тим, аналіз наведених положень свідчить про те, що законодавець розглядає Міністерство внутрішніх справ України передусім як суб'єкта експлуатації (використання) повітряних суден у межах державної авіації, а не як самостійного суб'єкта забезпечення авіаційної безпеки у її класичному розумінні.

Жодна з норм Повітряного кодексу України, як і положення спеціального законодавства у сфері авіаційної безпеки, прямо не відносить Міністерство внутрішніх справ України до кола суб'єктів, на які покладається функція забезпечення авіаційної безпеки. Натомість, зазначена функція закріплюється за іншими суб'єктами публічного адміністрування, у тому числі центральними органами виконавчої влади, діяльність яких координується через МВС України, зокрема Національною поліцією України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій та Держприкордонслужбою України.

Таким чином, має місце певна нормативна асиметрія: з одного боку, Міністерство внутрішніх справ України включене до системи суб'єктів державної авіації як користувач повітряних суден, а з іншого – не наділене прямим адміністративно-правовим статусом суб'єкта забезпечення авіаційної безпеки, що є свідченням опосередкованого характеру участі МВС України у відповідній сфері, що реалізується через підпорядковані органи, які безпосередньо виконують безпекові функції.

У сфері цивільної авіації окремим проявом прагнення нормотворця до впорядкування суб'єктного складу забезпечення її безпеки слід вважати функціонування Міжвідомчої комісії з авіаційної безпеки цивільної авіації, яка є дорадчим органом Кабінету Міністрів України, утвореним з метою забезпечення координації діяльності та взаємодії на державному рівні центральних і місцевих органів виконавчої влади, а також правоохоронних органів щодо захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання та усунення необґрунтованих перешкод і затримок під час здійснення авіаційних перевезень [13].

При цьому, конструкція «центральні і місцеві органи виконавчої влади, а також правоохоронні органи» спонукає до дискусії. Якщо питання визначення системи центральних і місцевих органів виконавчої влади отримало належне нормативне закріплення, зокрема у Законі України «Про центральні органи виконавчої влади» [14], то проблема визначення системи правоохоронних органів тривалий час залишається невирішеною як на теоретико-методологічному, так і на прикладному рівнях. Ключовим елементом цієї проблематики є положення статті 2 Закону України «Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів» [15], у якій, поряд із визначенням окремих правоохоронних органів, законодавцем використано оціночну правову конструкцію «інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції».

Застосування цього формулювання призвело до розмитості меж відповідної категорії суб'єктів, ускладнило формування її чіткого нормативного змісту та фактично унеможливило встановлення

вичерпного переліку правоохоронних органів. Унаслідок цього, на правозастосовному рівні виникають труднощі у визначенні їх переліку, місця в системі публічного адміністрування, розмежуванні компетенції, а також забезпеченні належної міжвідомчої координації, що набуває особливого значення у сфері авіаційної безпеки.

У чинній Конституції України дане поняття вживається лише один раз (у ч. 3 ст. 17) [16], де спеціальне завдання щодо забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону покладається на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

У коментарі до цієї статті, підготовленому Інститутом законодавства Верховної Ради України, до правоохоронних органів автори відносять: СБУ, внутрішні війська МВС України, поліцію та деякі інші державні структури, статус яких нині визначається підзаконними актами. Тобто, за логікою тлумачення конституційної норми, фахівці Інституту законодавства ВРУ виходили з виділення правоохоронних органів, виходячи з основних функцій правоохоронної діяльності, тобто для виконання функцій правоохоронної діяльності існують конкретні органи, які відповідно й називаються правоохоронними [17].

Висновки. На підставі вищевикладеного пропонуємо сформулювати авторське визначення системи суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки як урегульованої нормами адміністративного права сукупності суб'єктів публічного адміністрування і суб'єктів авіаційної діяльності, які в межах наданих повноважень забезпечують формування, реалізацію та контроль державної політики у сфері забезпечення авіаційної безпеки, а також здійснюють комплекс превентивних, організаційних, контрольних і режимних заходів, спрямованих на запобігання актам незаконного втручання та мінімізацію ризиків у сфері використання повітряного простору.

За результатами дослідження обґрунтовано доцільність систематизації суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки за функціонально-інституційним критерієм, відповідно до якого до їх складу віднесено органи державної влади загальної компетенції та суб'єкти сектору безпеки і оборони, спеціалізовані органи публічного адміністрування у сфері цивільної авіації, правоохоронні та контрольні органи, суб'єкти авіаційної діяльності, а також спеціалізовані служби авіаційної безпеки, діяльність яких характеризується поєднанням делегованих публічно-владних повноважень із організаційною належністю до суб'єктів авіаційної діяльності.

При цьому, варто констатувати, що система суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки вирізняється міжвідомчим характером, функціональною спеціалізацією, організаційною взаємозалежністю та орієнтацією на превентивні механізми забезпечення безпеки, що обумовлює необхідність належного нормативного узгодження їх компетенції та форм взаємодії.

Разом з тим, чинне законодавство не відносить Міністерство внутрішніх справ України до безпосередніх суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки, водночас закріплюючи за ним статус суб'єкта державної авіації. Зазначене свідчить про опосередкований характер участі МВС України у сфері забезпечення авіаційної безпеки, який реалізується через систему підпорядкованих органів, наділених спеціальними повноваженнями щодо забезпечення авіаційної безпеки.

У цьому контексті, автором доведено доцільність віднесення МВС України до суб'єктів забезпечення авіаційної безпеки координаційного рівня з визначенням його повноважень щодо організації міжвідомчої взаємодії, узгодження діяльності підпорядкованих органів та формування пропозицій з удосконалення державної політики у відповідній сфері.

Спираючись на окреслені міркування, запропоновано внести зміни до спеціального законодавства, зокрема до Закону України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації», передбачивши нормативне закріплення участі Міністерства внутрішніх справ України у формуванні та реалізації державної політики у сфері забезпечення безпеки цивільної авіації, а також у забезпеченні координації діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони, залучених до виконання відповідних функцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галюк Р. Г. Систематизація українського права: поняття та види : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2015. 21 с.
2. Мацелик Т.О. Суб'єкти адміністративного права: поняття та система : монографія. Ірпінь : Видавництво Національного університету державної податкової служби України, 2013. 342 с.
3. Філософський енциклопедичний словник / під ред. В.І. Шинкарука. Київ : «Абрис», 2002. 744 с.
4. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Вид. 3-тє. Київ : Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.

5. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446.
6. Вільгушинський М. До питання про сутність та зміст категорії «суб'єкт владних повноважень». Віче. 2013. № 12. С. 10–14.
7. Коліушко І., Куйбіда Р. Адміністративні суди: для захисту прав людини чи інтересів держави?. Право України. 2007. № 3. С. 3–8.
8. Кодекс адміністративного судочинства України: Наук.-практич. коментар; Банчук О., Коліушко І., Корнута Р.; За заг. ред. Р. Куйбіди. 2-е вид., доп. К.: Юстініан, 2009. 976 с.
9. Бевзенко В. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень: правові засади, підстави та форми: Монографія. К.: Прецедент, 2010. 475 с.
10. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241.
11. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації : Закон України від 21.03.2017 № 1965-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 16. Ст. 199.
12. Про затвердження Авіаційних правил України «Положення про службу авіаційної безпеки суб'єкта авіаційної діяльності» : Наказ Державіаслужби України від 05.11.2020 № 1762. Офіційний вісник України. 2021. № 2. Ст. 104.
13. Деякі питання Міжвідомчої комісії з авіаційної безпеки цивільної авіації : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 594. Офіційний вісник України. 2021. № 48. Ст. 2978.
14. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.
15. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 11. Ст. 50.
16. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
17. Арабаджи Н.Б. Правоохоронна функція Національної поліції. Актуальні проблеми політики. 2022. Вип. 70. С. 10-15., с. 11. DOI <https://doi.org/10.32782/app.v70.2022.2>.

References

1. Haliuk, R. H. (2015). Systematyzatsiia ukrainskoho prava: poniattia ta vydy [Systematization of Ukrainian law: Concept and types] [Doctoral dissertation, Kharkiv National University of Internal Affairs]. Kharkiv. [in Ukrainian]
2. Matsetyk, T. O. (2013). Subiekty administratyvnoho prava: poniattia ta systema [Subjects of administrative law: Concept and system]. Irpin: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy. [in Ukrainian]
3. Shynkaruk, V. I. (Ed.). (2002). Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical encyclopedic dictionary]. Kyiv: Abrys. [in Ukrainian]
4. Halunko, V., & Pravotorova, O. (Eds.). (2020). Administratyvne pravo Ukrainy. Povnyi kurs [Administrative law of Ukraine: Complete course] (3rd ed.). Kyiv: Akademiia administratyvno-pravovykh nauk. [in Ukrainian]
5. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [Code of Administrative Procedure of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 06.07.2005 No. 2747-IV. (2005). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, (35–36, 37), Art. 446. [in Ukrainian]
6. Vilhushynskiy, M. (2013). Do pytannia pro sutnist ta zmist katehorii «subiekt vladnykh povnovazhen» [On the essence and content of the category “subject of public authority”]. Viche, (12), 10–14. [in Ukrainian]
7. Koliushko, I., & Kuibida, R. (2007). Administratyvni sudy: dlia zakhystu prav liudyny chy interesiv derzhavy? [Administrative courts: For the protection of human rights or state interests?]. Pravo Ukrainy, (3), 3–8. [in Ukrainian]
8. Banchuk, O., Koliushko, I., & Kornuta, R. (2009). Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: Naukovo-praktychnyi komentar [Code of Administrative Procedure of Ukraine: Scientific and practical commentary] (R. Kuibida, Ed.; 2nd ed., rev. and expanded). Kyiv: Yustinian. [in Ukrainian]
9. Bevzenko, V. (2010). Uchast v administratyvnomu sudochynstvi Ukrainy subiektiv vladnykh povnovazhen: Pravovi zasady, pidstavy ta formy [Participation of subjects of public authority in administrative proceedings in Ukraine: Legal principles, grounds and forms]. Kyiv: Pretsedent. [in Ukrainian]
10. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [On National Security of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 No. 2469-VIII. (2018). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, (31), Art. 241. [in Ukrainian]
11. Pro Derzhavnu prohramu aviatsiinoi bezpeky tsyvilnoi aviatsii [On the State Program of Aviation Security of Civil Aviation]: Zakon Ukrainy vid 21.03.2017 No. 1965-VIII. (2017). Vidomosti Verkhovnoi Rady, (16), Art. 199. [in Ukrainian]
12. Pro zatverdzhennia Aviatsiinykh pravyl Ukrainy «Polozhennia pro sluzhbu aviatsiinoi bezpeky subiekta aviatsiinoi diialnosti» [On approval of the Aviation Rules of Ukraine “Regulations on the Aviation Security Service of an aviation entity”]: Nakaz Derzhaviasluzhby Ukrainy vid 05.11.2020 No. 1762. (2021). Ofitsiyni visnyk Ukrainy, (2), Art. 104. [in Ukrainian]

13. Deiaki pytannia Mizhvidomchoi komisii z aviatsiinoi bezpeky tsyvilnoi aviatsii [Certain issues of the Interagency Commission on Aviation Security of Civil Aviation]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.06.2021 No. 594. (2021). Ofitsiyni visnyk Ukrainy, (48), Art. 2978. [in Ukrainian]
14. Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady [On Central Executive Bodies]: Zakon Ukrainy vid 17.03.2011 No. 3166-VI. (2011). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, (38), Art. 385. [in Ukrainian]
15. Pro derzhavnyi zakhyst pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv [On State Protection of Court and Law Enforcement Officers]: Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 No. 3781-XII. (1994). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, (11), Art. 50. [in Ukrainian]
16. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 No. 254k/96-VR. (1996). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, (30), Art. 141. [in Ukrainian]
17. Arabadzi, N. B. (2022). Pravookhoronna funktsiia Natsionalnoi politsii [Law enforcement function of the National Police]. Aktualni problemy polityky, (70), 10–15. <https://doi.org/10.32782/app.v70.2022.2> [in Ukrainian]